



2016/2224(INI)

13.7.2017

YTTRANDE

från utskottet för sysselsättning och sociala frågor

till utskottet för rättsliga frågor

över legitima åtgärder för att skydda visselblåsare som agerar i allmänhetens intresse när de lämnar ut konfidentiella uppgifter om företag och offentliga organ
(2016/2224(INI))

Föredragande av yttrande: David Casa

PA_NonLeg

FÖRSLAG

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor uppmanar utskottet för rättsliga frågor att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt resolutionsförslag:

- A. Visselblåsarnas roll inom både den offentliga och den privata sektorn är att bidra till att avslöja, avskräcka från och förhindra missförhållanden, såsom vanskötsel, bedrägeri och korruption, och därigenom bidra till att främja mänskliga rättigheter, rättsstatlighet, yttrandefrihet, öppenhet och demokratisk ansvarsskyldighet samt arbetstagar rättigheter. Visselblåsare är i många fall anställda som är bundna av ett anställningsförhållande och som är beroende av sin lön för sitt uppehälle.
- B. Vikten av att skydda visselblåsare har erkänts av alla större internationella instrument avseende korruption, och normer för visselblåsning har fastställts i FN:s konvention mot korruption, Europarådets rekommendation CM/Rec(2014)7 och 2009 års OECD-rekommendation mot mutor.
- C. De massläckor som avslöjat korruption på senare tid, såsom affären med Panamadokumentet och ”SwissLeaks”, liksom avslöjandet av kringgåendet av och brotten mot arbetsrättsliga bestämmelser, som i vissa fall lett till osäkra anställningar, bekräftar vikten av den roll som visselblåsare spelar för att försvara allmänintresset. Det finns i nuläget inget tillräckligt skydd för visselblåsare i Europa, och de erkänns inte heller i tillräcklig utsträckning.
- D. Det har ofta framkommit farhågor om att visselblåsare som agerar i allmänhetens intresse kan drabbas av fientligheter, trakasserier, hot och utslutning på sin arbetsplats, hinder för framtida sysselsättning samt förlorade försörjningsmöjligheter, och många gånger kan också allvarliga hot riktas mot deras anhöriga och kollegor. Rädsla för vedergällning kan verka avskräckande på visselblåsare och därmed äventyra allmänintresset.
- E. Arbetsplatser måste verka för en arbetsmiljö där människor känner sig trygga att ta upp farhågor om potentiella missförhållanden, såsom fel och brister, försummelser, vanskötsel, bedrägerier och olagliga handlingar. Det är ytterst viktigt att främja en kultur som gör att människor känner att de kan ta upp frågor utan rädsla för repressalier som kan påverka deras aktuella och framtida sysselsättningssituation.
- F. Målet med visselblåsning bör vara att slå larm om handlingar som utgör hot mot allmänintresset, lagbrott eller andra missförhållanden eller försummelser.
- G. Vissa medlemsstater har redan lagar som skyddar visselblåsare, medan andra inte har det, vilket leder till ett begränsat eller ojämnt skydd för visselblåsare runt om i EU. Detta är särskilt relevant i fall som får gränsöverskridande eller EU-övergripande konsekvenser, och det skapar osäkerhet angående rättsläget.
- H. Att det finns nationella rättsliga ramar för att skydda visselblåsare är inte alltid en garanti för ett korrekt genomförande av ett verkligt skydd för visselblåsare, varför det är väsentligt att medlemsstaterna säkerställer överensstämmelsen med befintlig nationell lagstiftning till skydd för visselblåsare.

- I. Ett allvarligt problem som EU står inför i dag är korruption, eftersom korruption kan leda till att staterna underlåter att skydda befolkningen, arbetstagarna, rättsstaten och ekonomin och till en försämring av offentliga institutioner och tjänster, den ekonomiska tillväxten och konkurrenskraften på olika områden, liksom en förlorad tilltro till offentliga och privata institutioners och företags transparens och demokratiska ansvarsskyldighet. Korruption beräknas kosta EU:s ekonomi 120 miljarder euro årligen eller 1 procent av EU:s BNP.
- J. Ekonomiska underrättelser kan vara av gränsöverskridande omfattning, och visseblåsare spelar en viktig roll för att kasta ljus över olagliga handlingar som begås från utlandet mot nationella ekonomiska intressen.
- K. Visselblåsare har också stor betydelse för att i ett tidigt skede peka på misstag, utmaningar eller problem inom en organisation. Om visseblåsarnas insatser uppskattas kan det gynna en organisationskultur där man lär av sina misstag. Detta har i vissa organisationer och medlemsstater lett till att man stöder rapportering av misstag och därmed till organisatoriska förändringar.
1. Europaparlamentet efterlyser åtgärder – framför allt från politikernas, arbetsgivarnas och mediernas sida – för att förändra allmänhetens bild av visseblåsare genom att framhålla dessas positiva roll som en mekanism för tidig varning, som ett avskräckande medel för upptäckt och förebyggande av missförhållanden och korruption och som en mekanism för ansvarsutkrävande som möjliggör offentlig granskning av myndigheter och företag.
 2. Europaparlamentet välkomnar Europarådets rekommendation i fråga om räckvidden för ett europeiskt ramverk för skydd av visseblåsare, vilket bör omfatta alla som arbetar i antingen den offentliga eller den privata sektorn, oavsett arten av deras anställningsförhållande och oavsett om de är avlönade eller inte.
 3. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att efter en bedömning av den rättsliga grunden och ett samråd med arbetsmarknadens parter, och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen, utarbeta ett lagstiftningsförslag eller ett förslag till rättsakt om visseblåsare. Parlamentet efterlyser verkningfulla åtgärder för att visseblåsare som upptäcker och i ärligt uppsåt i allmänhetens intresse slår larm om missförhållanden ska skyddas mot arbetsrelaterad orättvis behandling, vedergällning och straff- och civilrättsligt ansvar. Parlamentet betonar vikten av att säkerställa anonymitet för visseblåsarna och full konfidentialitet i förfarandena.
 4. Europaparlamentet pekar på faran med att visseblåsande arbetstagare som agerat i allmänhetens intresse utesluts från karriärutveckling, blir av med sina jobb eller får utstå vedergällning från kolleger och ledning på sin arbetsplats, och på den hämmande, avskräckande och på lång sikt psykologiskt förödande verkan detta får för personer som kan komma att bevittna missförhållanden. Visselblåsare utsätter sig för stora personliga och yrkesrelaterade risker och får ofta betala ett högt pris, både som privatperson och på arbetsplatsen. Parlamentet framhåller därför att definitionen av ”visselblåsare” bör tillämpas på så många olika typer av arbetstagare som möjligt, däribland aktuella och tidigare anställda samt praktikanter, lärlingar och andra.

5. Europaparlamentet påminner om vikten av att utforma instrument för att bestraffa och förbjuda alla former av vedergällning, såsom trakasserier eller annan bestraffande eller diskriminerande behandling, inbegripet åtgärder mot kolleger eller anhöriga till följd av utlämnande av uppgifter.
6. Europaparlamentet betonar att visselblåsare och familjemedlemmar till dem vilkas liv eller säkerhet är i fara måste ha rätt att ta del av ett verkningsfullt och anpassat skydd och att vidta rättsliga åtgärder där så är nödvändigt.
7. Europaparlamentet betonar att visselblåsare är en viktig informationskälla för undersökande journalister, och medlemsstaterna uppmanas att se till att rättigheterna för journalister och identiteten för visselblåsare som agerar i ärligt uppsåt skyddas på ett ändamålsenligt sätt i fall där anklagelserna visar sig stämma med verkligheten. När journalister själva utgör källan bör de också skyddas, och myndigheterna bör i båda fallen avstå från att tillgripa övervakningsåtgärder.
8. Europaparlamentet anser att bevisbördan bör ligga på arbetsgivaren, som tydligt måste visa att varje åtgärd som vidtas gentemot en anställd på intet sätt har en koppling till ett avslöjande av en visselblåsare.
9. Europaparlamentet uppmanar kraftfullt arbetsgivare, arbetstagarföreträdare och myndigheter att införa ändamålsenliga kanaler för anmälan och avslöjande av missförhållanden, att efter noggrann verifiering skyndsamt agera på uppgifter som inrapporteras till dem och att utan dröjsmål informera alla berörda och relevanta parter, organ och institutioner om eventuella olagligheter eller oegentligheter.
10. Europaparlamentet påminner om att det är nödvändigt att säkerställa rättssäkerhet och rättsskydd i hela unionen för personer som slår larm om verifierade missförhållanden inom både den offentliga och den privata sektorn.
11. Europaparlamentet påminner om att man i varje form av framtida regelverk bör beakta de bestämmelser, rättigheter och skyldigheter som reglerar och påverkar sysselsättningsområdet. Parlamentet betonar vidare att detta bör ske med deltagande från arbetsmarknadsparternas sida och i överensstämmelse med kollektivavtal.
12. Europaparlamentet påminner om att de ansvariga bör ställas till svars efter en noggrann verifiering i händelse av avsiktligt falska anklagelser i ont uppsåt.
13. Europaparlamentet uppmanar kraftfullt de berörda myndigheterna att införa en skyldighet att vidta bästa möjliga åtgärder i samband med arrangemang för mottagande och hantering av larm om missförhållanden hos både arbetsgivare och myndigheterna själva.

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	12.7.2017						
Slutomröstning: resultat	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 60%;">+:</td> <td style="text-align: right;">50</td> </tr> <tr> <td>–:</td> <td style="text-align: right;">0</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">2</td> </tr> </table>	+:	50	–:	0	0:	2
+:	50						
–:	0						
0:	2						
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Guillaume Balas, Tiziana Beghin, Brando Benifei, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Lampros Fountoulis, Elena Gentile, Arne Gericke, Marian Harkin, Czesław Hoc, Danuta Jazłowiecka, Agnes Jongerius, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Adam Kósa, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Elisabeth Morin-Chartier, Marek Plura, Terry Reintke, Robert Rochefort, Claude Rolin, Sven Schulze, Siôn Simon, Romana Tomc, Yana Toom, Marita Ulvskog, Renate Weber, Tatjana Ždanoka, Jana Žitňanská						
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Maria Arena, Lynn Boylan, Tania González Peñas, Marju Lauristin, Paloma López Bermejo, Anne Sander, Joachim Schuster, Csaba Sógor, Helga Stevens, Flavio Zanonato						
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	Andrejs Mamikins						

**SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP
I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET**

50	+
ALDE	Enrique Calvet Chambon, Martina Dlabajová, Marian Harkin, Robert Rochefort, Yana Toom, Renate Weber
ECR	Arne Gericke, Czesław Hoc, Anthea McIntyre, Helga Stevens, Jana Žitňanská
EFDD	Tiziana Beghin
GUE/NGL	Lynn Boylan, Tania González Peñas, Rina Ronja Kari, Patrick Le Hyaric, Paloma López Bermejo
NI	Lampros Fountoulis
PPE	David Casa, Danuta Jazłowiecka, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Ādám Kósa, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Marek Plura, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Csaba Sógor, Romana Tomc
S&D	Maria Arena, Guillaume Balas, Brando Benifei, Ole Christensen, Elena Gentile, Agnes Jongerius, Jan Keller, Marju Lauristin, Javi López, Andrejs Mamikins, Joachim Schuster, Siôn Simon, Marita Ulvskog, Flavio Zanonato
VERTS/ALE	Jean Lambert, Terry Reintke, Tatjana Ždanoka

0	-

2	0
ENF	Dominique Martin, Joëlle Mélin

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster